

Előfizetési feltételek:
 Vidékre postán vagy helyben házhoz
 (horvá.)
 Egész évre 16 frt. Fel évre 8 frt.
 Negyed évre 4 frt.
Egyes számú kinyerés.
Hirdetmények díja:
 Hasábos petitsor egyszerű hirdetésnél 12,
 kettesnél 10, háromszornál 8 kr.
 A nyitási petitsor 50 kr.
 Helyegdíj külön 30 kr.
 Hirdetmények elfogadtatnak a ki-
 adóhivatalon kívül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
 hivatalában Budapesten: Borotya-utca
 5. sz. I. em. Becc: Wallfischgasse 10. sz.
 Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalap-u. 15. sz. I. em.
 A lap szellemi részét illető minden köz-
 lelemény a szerkesztőséghez intézendő. —
 Bermentellen levelek csak ismert e-
 zektől fogadtatnak el. — Kéziratok nem
 adódnak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-n. 2. sz. földszint (Ker-
 tész József könyvnyomdai irodája)
 hova a lap anyagi részét illető közlemé-
 nyek (előfizetési pénzek, hirdetések
 kiadás körüli panaszok) intézendők.

Vasuti csatlakozásaink Rumániával.

Az „Ungarischer Lloyd“ vasárnapi száma a rumániai vasuti csatlakozásokról egy igen figyelemreméltó cikket közöl, melyet némi megjegyzésekkel kísérvé — kivonatlag közlünk olvasóinkkal. Bő alkalmunk lesz még e kérdéssel foglalkozni, midőn a temesvár-orsovai vonalat illető törvényjavaslat a képviselőház elé kerül, s midőn megindulnak nyíltan is azon agitatók, melyet egyfelől a viszonyokkal való ismeretlenség, másfelől az országos érdek nevében szájkaszkodó helyi és érdek-féltékenység máris nagy mérvben megindított.

Az „U. L.“ cikkének alapeszméjét az képezi, hogy a keleti kereskedés, melynek iránya természetesen nyugat felé tart, legegyszerűbben közvetíthető a m.-osztrák forgalom főúteréhez csatlakozó orsova-temesvári vonalon, melynek ellenében a legközelebbi napokban ismét fölmerült az arad-orsovai vonal eszméje és kétségtelen, hogy ezen utóbbi a képviselőházi tárgyalások substratumának is egy részét fogja képezni.

A jelen pillanatban, midőn az ország pénzügyei legkevésbé sincsenek oly virágzó állapotban, hogy saját regijeiben való vasutépítkezésekre gondolnia lehetne, és talán még kevésbé oly állapotban, hogy oly mérvben, mint mindnyájan óhajtanók, ápolhatna bizonyos jogosult érdekeket, melyek a rohamos vasutépítések szédelő korszakában politikai párt- és magánérdekek kedvéért oly menthetlen módon lettek háttérbe szorítva, ismételjük: a jelen pillanatban a vasutépítési projectumok megítélésénél magasabb pénzügyi, kereskedelmi és nemzetgazdasági szempontokat kell elfoglalnunk, mint milyen a rokonszenv, az érdelem és a helyi érdek egyoldalúsága elfoglalni képes. És e szempont a legnyomósabb okoknál fogva a temesvár-orsovai vonalt ajánlja.

Igaz, hogy e vonalra nézve az osztrák államvaspályatársaság volna az engedelményes, és ma e társulatot az üzemi féltékenykedés, a tények nem ismerése és legnagyobb részben a viszonyok szándékos ignorálása a hazai közvélemény előtt annyira elrágalmazta, hogy mindenféle ocsmány gyanúsítást vonhat magára az, ki nem dob a vállalatra föltétlenül követ. Mégis okaink elmondásával reméljük meggyőzhetni mindazokat, kiknek elfogultsága nem öntudatos és nem szándékos, hogy pártolhatja valaki az ország államvaspályatársulat egyik-másik vállalatát anélkül is, hogy a részrehajlatlanság e pártolás mögött tárgyalagos érveken kívül egyebet is találjon.

Midőn a múlt hetekben a temesvár-orsovai vonal végett a tárgyalások a kormány és osztrák államvaspályatársaság megbízottai közt megindultak, kiszivárgott a lapok útján azon hír, hogy a tiszai vaspályatársulat fölszólított a résztvevésre e vonal építésénél, és képviselői kijelentették, hogy nem rendelkeznek azon pénzerővel, mely szükséges volna e vállalkozáshoz, tekintve, hogy elvül kimondatott, miszerint kamatbiztosításról szó se lehet s az osztrák államvaspályatársulat ily értelemben tette meg ajánlatát. Ezek szerint igen természetes, hogy a tiszai vaspályatársulat az arad-orsovai vonalt még kevésbé lenne képes egészen saját kezére kamatbiztosítás nélkül kiépíteni.

Kétségtelen, hogy nagyon kívánatos volna, ha a magyar keleti vasut összecsatolása a romániai vasutakkal hamarabb létesítenék mint az aldunai csatlakozás, de míg egyrésztől aziránt sincs végleges megállapodás, hol történjék e csatlakozás és a délkeleti Erdély két vagy három vidéke s azoknak képviselői versengnek és agítálnak e kérdésben jobbra-balra, addig másfelől a romániai kormány, melynek vasuti politikája szintén kényszerhelyzetben van, határozottan kijelentette, hogy az erdélyi összeköttetést csakis az aldunai csatlakozás megtörténte után fogja

létesíteni. Nagyon félszeg dolog lenne tehát készakarva ignorálni saját kényszerhelyzetünket, és midőn nagyon égető érdekünk parancsolja, mielőbb kiegészíteni s csatlakozás által jövedelmezhetővé tenni a keleti vasutat, s így az állam által ennek érdekében hozott súlyos áldozatokat, ha mindjárt nem is visszaszerezni, de legalább biztosítani; szűkkeblű és szűk látókörű akadékoskodás által meggátolni, hogy a keleti vasutnál is mielőbb ezélt érjünk annál inkább, mert az elmondottaknál fogva ez csak az aldunai csatlakozás befejezése után lehetséges, és miután a jelen pillanatban az államvaspályatársulaton kívül senki sincs, aki a vasuti hálózatunk e tágongó ürének kamatbiztosítás nélkül való betöltésére vállalkoznék, az akadékoskodás, elkeseredésnél és elodázásnál egyebet anélkül se szülhet, már pedig a keleti vasutnak a mai készületlen és jövedelem-képtelen állapotában hagyása az országnak naponként sok pénzbe és úgy erkölcsi mint anyagi hitelesítkésbe kerül.

Kétségtelen, hogy a többször említett vasutvonalat kiépítő-társulat kezdetben nem számolhat valami nagyon dus jövedelmekre. Midőn eddig közlekedési tekintetben csaknem elhanyagolt vidékek forgalma megnyílik, akkor szükség és forgalom megélénkítésére minden lehető megtenni, ami gyakran jelentékeny áldozatokkal jár. Egy vasuti vállalkozásnál az eszélyes vállalkozó soha se szokta számításait csupán a két végpont közt végigfutó forgalomra alapítani, hanem odairányozza törekvését, hogy a közlekedés a vonal mentében fekvő vidékek által is tápláltassék.

Különböztet két esztendő, melyben a transitoforgalom, bármily külső körülmények miatt fűnkad teljesen elég arra, hogy e vasutat tönkre juttassa.

Különösen fontos a forgalom ezen élénkítése a tervezett vonalon, melynek hoszában a közvagyomnak számtalan kiaknázatlan kincs fekszik még, s e kincsek csakis a vasutvonalhoz vezető egyéb közlekedési eszközök létesítése által lesznek értékesíthetők, az osztrák-államvasut-társaság saját jól fölfogott érdekében az alföld több vidékein elismerésre méltó áldozatokat hozott e tekintetben, és alig lehet kétség, hogy ezen új vállalatnál is, — épen mert érdekében fekszik meg fogja tenni mindazt, ami a vasutvonal rajonjába eső vidék forgalmának élénkítésére szükséges. Hogy e részben elég anyagi segélyforrással rendelkezik, a felől senkinek sem lehet kétsége.

Végre, miután anélkül is bő alkalmunk lesz annak idején e tárgygyal foglalkozni, még csak egy okot említettünk.

Néhány hét előtt, a lapok nagyon sokat írtak Budapest kereskedelmének hanyatlásáról. — Egyhangú és méltó volt a feljajdulás ez évről-évre rosszabbra forduló állapotok miatt. Igen helyesen föllelítették, hogy hasztalan költünk és tékozlunk Budapest szűkítésére milliókat, ha kereskedelmünk eleseneveszedik, ha a forgalom más irányt vesz, és elkerüli fővárosunkat, melyet földrajzi fekvése par excellence kereskedelmi városul jelölt ki. Midőn e szomorú jelenség okait kutatták, sok emberek közt első sorban teljesen elhibázott félszeg vasuti hálózatunk tűnt föl. Az eddigi magyar kormányok vasuti politikája, — mely csak az egyéni- a párt- és a helyi érdekeket dédelgette, a bünök egész sorozata volt az országos érdekek ellen. Ha egy vasuti földabrost kezünkbe veszünk, látjuk, hogy csaknem az egész országot meg lehet kerülni vasuton, a főváros érintése nélkül, míg más országokban a főváros épen arra fektetik, hogy az egész vasuti rendszer központja a főváros legyen, addig nálunk szépen kiokoskodták, hogyan lehessen Erdélyből a tengerre, a Tisza mellékéről akár Észak-Németországba, akár Oroszországba és viszont, a Száva és Dráva vidékéről Magyarország

területén át Bécsbe vinni a szállítmányokat, s e mellett Pestet a legszebben és legkényelmesebben elkerülni. Az al-dunai csatlakozás minden egyéb kombinációja, a temesvár-orsovai vonalon kívül egygyel szaporítaná azon okokat, melyek a pesti kereskedelemnek és ezzel a főváros emelkedésének már is oly kipótolhatlan károkat okoztak,

Térszükre miatt jelenleg csak egyszerűen jelezni kívántuk e körülményt, melynek részletes fejtegetésére később visszatérünk. Az elmondott okokból, melyeknek tárgyilagossága alig támadható meg, és egyéb érveknél fogva, melyeket még alkalmilag bővebben is kifejűnk, befejezésül csak azon meggyőződésünket ismételhettük, hogy a kormány a temesvár-orsovai vasut-vonal engedélyezése által, nemcsak, hogy nem vétkezett az ország érdekei ellen, sőt a körülményeket tekintve azon egyetlen utat követte, melyért hogy elismerést érdemel, a közel jövő meg fogja mutatni.

— **A falusi tankötelesek nyári iskoláztatására** vonatkozólag a közoktatási miniszter közrendeletet intézett a tanfelügyelőkhöz, melyből átvesszük a következőket:

Addig is tehát, míg az iskolabájaratás és a tanítatás iránti szükségérzet a népből gyökeret verne és általánossá válnék, módokról kell gondoskodni, hogy egyfelől e szükségérzet fejlesztésére sebesebben lehessen hatni, másrészt a hűzagos nyári iskoláztatásból eredő mulasztásokból folyó tudatlanság lassankint oszlattassék.

Ilyen egyik módul kínálkozik a váltogató iskolabájaratás megkísérlése. — A váltogató iskoláztatás ugyanis abban áll, hogy a szülők gyermekeiket a nap vagy a hét egyik felében házi vagy mezei munkára használják, másik felében pedig iskolába küldik, vagy a hét egyik egész napján küldik iskolába s váltogatva a másik napon mezei munkára fordítják. A körülmények szerint a munkára fordítás és iskolabájaratás e váltogatása történhetik úgyis, hogy két vagy három egymásután következő napon mennek a gyermekek iskolába s a két vagy három napra következő váltogató napokon maradnak odahaza kézi munka teljesítése végett. Az iskolabájaratás és a kézi munka e váltogatásának módjait mindenkor a helyi viszonyok és körülmények szerint lehet és kell meghatározni.

Ezek szerint fölhívom (czim), hogy a felügyeletére bízott tankerületben esetleg már folyamatban lévő állami avagy tanyai népiskolákban már e nyár folytán rendelje el e váltogató iskoláztatást a fűntebb előadottak azon módja szerint, mely a helyi körülményekhez képest leginkább alkalmazható, s kövessen el mindent, hogy e kísérlettel a kifizetőt célzattal mennél inkább elérhesse vagy legalább már kezdetben megközelíthesse.

— **A francia miniszterválság** hosszas alkudozás, konspiráció, kérés-könyörgés után valahára véget ért ugyan, de ahogy véget ért nincs köszönet benne. Ma, térlányunk miatt, nem hozhatunk érdemleges cikket a válság lefolyta, s az új miniszterium megalakulására vonatkozólag; de addig is, míg holnap elmondandjuk véleményeinket, a Cissey-kabinetre nézve megjegyezzük, hogy ezen kabinet kinevezésével csak ideiglenesen oldott meg a miniszterválság, s maga a kabinet csak provisorius. Alig akad benne jelentékenyebb politikai egyéniség, s az új miniszterek kevés kivétellel csak bürokrata gyanánt tekinthetők, kik a szakminiszteriumokat addig is jól, rosszul ellátják, míg Mac Mahon új, nagyobb állandóságra számított miniszteriumot lesz képes fölledezni a nemzetgyűlés pártbomladosásának zűrzavara közepett. Az a haszna e provisoriumnak valószínűleg meglesz, hogy a pártközdelmek hullámai egyelőre némileg le fognak esenedesni ezen kabinet majdnem semlegesnek nevezhető sziklája mellett. A miniszteri lista következő:

Cissey hadügyér és miniszterelnök, Fourton belügy, Magne pénzügy, Tailhand igazságügy, Decazes hg. külügy, Montaignac ellentengernagy, tengerészet és gyarmattügy, Cumont közoktatás, Grivart földmívelés és kereskedelem, Caillaux közmunkaügyi miniszter.

A volt Broglie kormányból három miniszter jött át az új kabinetbe: Decazes, Magne és Fourton. A többi minisztereket illetőleg csak a következő rövid megjegyzésekre szorítkozunk. Caillaux Sorthe megyei képviselő. Mult év május 24-ig, mint a balközép tagja, a Thiers-kormányt támogatta, de ez emlékeztet napon az u. n. „Target csoport“-hoz csatlakozott, mely szavazatával Broglie-felé dönté a hatalom mérlegét és megbuktatá Thierst. Május 24-ike óra szakadatlanul támogatta a Broglie-kabinetet kivéve, hogy a maire-törvény alkalmával ellene szavazott. Grivart a legfiatalabb ember az új miniszterek között, a jobbközép tagja s mindig a leg-

Thiers

nagyobb odadással viseltetett Broglie iránt, Ille-et-Vilaine megyei képviselő. Tailhand a mérsékelt jobboldal tagja és alelnöke, azonkívül tagja még a 30-as bizottságnak is. Andtéche megyei képviselő. Cumont Maine-et-Loire megye képviselője, a mérsékelt jobboldal tagja, hosszú ideig szerkesztette Angersben az „Union de l'Quest” című legitimista lapot. Montaigne ellentengernagy és marquis, Allier megyei követ, ő is a mérsékelt jobboldalhoz tartozik és a hadügyi bizottság alelnöke. — Cisse y tábornok, ki szintén a mérsékelt jobboldal tagja, Thiers alatt két évig volt hadügyminiszter.

Hungarophagia.

Budapest, május 26.

A közelebbi időkben többször volt alkalmunk tapasztalni és megemlíteni, azon öröndetes és elismerésméltó változást a hangban és modorban, mely a bécsi lapok és különösen a „N. fr. Presse”-ben nyilvánult Magyarországra és a magyar dolgok iránt, koronként azonban a javulás ezen útján a visszaesés oly aggasztó jelei mutatkoznak, melyek a reconvalescencia őszintesége iránt alapos kételyeket támasztanak bennünk.

Május 22-ki számában, a közoktatási miniszter azon terve alkalmából, hogy a külföldi kiváló tudósaitól nehányat megnyerjen, koronként specialis tanfolyamok tartására a budapesti egyetemen, elmondta a Lőher egy csomó rágalmat és hazugságot azon piszkolódo nyelvben, mely meglehet, hogy fényesen bizonyítja a német nyelv gazdagságát a változatos kifejezésekben, de mindenesetre, igen szármalmas bizonyítvány, a „N. fr. P.” vezetőinek illemossága, és amviszont fölhányt német műveltsége felől.

A bécsi említett lap cikke: „Deutsches in Ungarn” kevésbé a cultusminiszter terve, mint azon piszkolódások kedveért látszik írvalenni, melyekkel Magyarországot a „N. fr. P.” némely munkatársai oly különös előszeretettel halmozák el, csaknem minden alkalommal.

Ezen invectivák visszautasítására annyival inkább följogosítva érezzük magunkat, miután a főkérdésre: a külföldi tanárok meghívására nézve egyetértünk. Midőn ezen eszme legelőször fölmerült az 1873. évi költségvetés tárgyalásakor, mi magunk következőleg írtunk róla az „Ellenőr”-ben: „... Tréfórt miniszter ur e bajt jelesebb külföldi tudósok meghívása által hiszi orvosolhatni és fölfogásának e tekintetben is igazat kell adnunk. Az ellenvetéseket előre látta és igyekezett is megelőzni. Legelső és legfőbb ezek közül a germanizációtól való félelem. Senki se lobbanthatja szemünkre, hogy mi valaha a germanizálás szószólói lettünk volna, sőt ellenkezőleg, megtámadtuk azt mindig és mindenütt, határozottan, erőlyesen, sőt néha kiméltlenül vagy éppen erőszakosan is, amint en a fölmért dolog természete kívánta. De ha csakugyan helyes a közoktatási miniszter ur föltevése, hogy a germanizálásnak nálunk három fötényezője van: a közművelődés elégtelensége, a tudományosság hiányossága és tökeszegénységünk: akkor természetes, hogy mindaz, ami e baj orvoslását előmozdítja, a mi művelődésünket emeli, tudományosságunkat és közbizonyosodásunkat gyarapítja egyszersmind megannyi hatalmas véd-bástya lesz a germanizatio ellenében, melyet bizonyára sokkal inkább elősegít az, ha ifjaink kénytelenek a külföldi tanintézeteket látogatni, mintha hírneves szaktudósok hazai intézeteinkben, habár idegen nyelven terjesztik a tudomány világát. Tudjuk, hogy sokan lesznek közöttük, kik ezen kényszerű intézkedés által magukat nemzeti önértékükben sörve érzendik, de ezeknek legyen szabad felelni a Laboulaye egyik munkájából vett következő idézettel: „Mi francziák igen gyakran elbátyázzuk magunkat nemzeti húságunk mögé, azt hisszük, hogy kívülünk nem létezik semmi a világon. Ily Narciss-féle szerep káros mind az egyénekre, mind a népekre nézve, ez az ut, mely az elhomályosodáshoz és enyészethez vezet. Tanulmányozunk más nemzeteket, látogassuk iskoláikat és sajátítsuk el tőlük mindazt, ami jó van náluk. Annnyival inkább fognak bennünket méltányolni, minél jobban fölismerjük hibáinkat, és midőn letettünk az önbálványozásról, akkor talán igazságot fognak szolgáltatni nekünk is.”

Nézetünk e részben maig se változott, ma is aláírjuk e sorokat, melyeket öt negyedével ezelőtt írtunk az „Ellenőr”-ben, ami természetesen nem zárja ki, hogy teljes készséggel tért adjunk lapunkban oly fölszólalásoknak is, melyek akár az eszme czélszerűsége, akár kivihetősége iránt ellenkező véleményt vallanak.

De midőn így a földolagra nézve a „N. fr. Pr.” álláspontját foglaljuk el, alig találunk szavakat azon eljárás jellemzésére, melynek kézzelfogható czélja a calumniare audacter legvakmerőbb alkalmazása által kiválólag Németországon ellenszenvet ébreszteni nemzetünk iránt.

Azon vastag valótlanágot, hogy a német nyelv használata tiltva van a községi gyűléseken oly helyeken is, hol a képviselő-testület túlyomó része német, a nemzetiségi törvény továbbá a törvényhatóságokról és községekről szóló törvényekkel hazudtolják meg és a vak szenvedélynek magas foka kell hozzá, hogy egy tekintélyes és alaposra igényt tartó hírlap olyasmit állít, aminek ellenkezőjéről tudomással kell birnia.

Hogy a magyar parlamentben csak magyarul lehet beszélni (a horvát képviselők kivételével) az igaz, és az is bizonyos, hogy az épen a törvényhozás érdekében történik, melynek egyöntetősége a bábeli zavart el nem tűri. Alig képzelünk valakit oly ügyügynek, hogy azt hihesse, miszerint a törvényhozói teendők czélszerű elintézését és a tárgyalások sikerességét előmozdítaná, ha őt vagy hatféle nyelven beszélnének és a képviselőház kilenc tizedrésze rendszerint nem értené, amit a hátralevő egytizedrészes beszélt, nem emlékezünk rá, hogy a franczia törvényhozó testületben Nizza képviselői olaszul vagy a porosz országgyűlésen a poseniek lengyelül beszélnek.

Az erdélyi szászok „Schreiende Vergewaltigung”-ja tárgyában már körülbelül tudni kezd a világ, mihez tartsa magát. Természetesen tartjuk, ha azoknak, kik teljes világ életükben mindig privilegiumokkal éltek és visszaéltek kissé zokon esik, ha az egyenlőség

elvé végre valahára irányukban is kezd alkalmazásba vétetni. Határozottan hibául rójuk föl az eddigi kormányoknak mindazt, amit e téren is ezen irányban elmulasztottak, valamint azt is, hogy nem siettek a Lőher és egyebek által félrevezetett europai közvéleményt kellőleg, és az igazság fegyverével — egyszersmind meggyőzőleg is fölvilágosítani, de ha a magyar nemzet önmaga iránt és az eddigi magyar kormányok a nemzet iránt a szászok lyvetén „lenyűgözésén” kívül egyéb hibát el nem követtek volna, alig lenne okunk, akár magunknak, akár ex-kormányfőirainknak szemrehányásokat tenni.

A „Neue freie Presse” végül óva inti azon külföldi tudósokat, kik netalán a cultusminiszter fölhívásának engedni hajlandók lennének, hogy a világrt se jöjjenek Magyarországra, mert kedvezőbb viszonyok beálltával a magyarok könnyen utilaput köthetnének talpuk alá. Szép biztatás a „német kultúra” terjesztésére, csak hogy a sejteti szándékot czéltalossággal nagyon kirívó. Természetesen, hogy a bécsi lapnak érdekében van akadályozni a német tudományosság korifeusainak megismerkedését Magyarországgal, a magyar nemzettel, és magyar társadalommal, mert ezek viszonyainkkal, nézeteinkkel és más nemzetek valódi műveltsége iránti őszinte tiszteletünkkel megismerkedvén, kétség kívül nevők és egyéniségük tekintélyével csakhamar lealézának azon szenvedélyes agitatio önérdékszülte rugóit, melyet a bécsi sajtó némely organumai évek óta oly lelkiismeretlenül folytatnak nemzetünk jó hírneve ellen.

A jogászggyűlés.

A jogászggyűlés tegnap kezdte meg működését. Elnöke Buschbach lett. A harmadik szakosztály elnökévé Sárkány Józsefet, az első szakosztály szintén elnökévé Tellezky Istvánt választja meg. A harmadik szakosztály napirendjére a következő kérdést tette ki:

Ezután az osztály napirendje megállapított tárgyalásra kitérítik először a következő kérdést: Megengedendő-e a becsületsértés féle perekben az exceptio veritatis, és ha igen korlátlanul-e vagy bizonyos korlátok között? E kérdésre véleményes indítványok felkúsznak a szakosztályok előtt. Löw Tibiás pesti kir. főügyészi helyettes és dr. Singer Ignác, trencsenyi kir. törvényszéki bíró urakölt.

Dr. Löw hosszasan tárgyalja a külföldi törvényhozások ez irányban való működését s áttérve a magyarországi viszonyokra, azt állítja, hogy az exceptio veritatis nálunk a külföld bármely államának rendelkezésétől eltérőleg intézendő. Pezsgő közéletünk nem engedi meg a magán személyek és közhivatalnok közötti megkülönböztetést és mindkettőre nézve szükségessé teszi a valódiság bizonyításának megengedését, de épen sokszor túlaradó közéletünk azt is megköveteli, hogy az exceptio veritatis ne szolgáljon födözettel a becsületsértő merénylre nézve, valamint azt is, hogy a közélet túlaradása ellenében a bizonyítás körüli szabályok szorosan föntartandók. Ezekhez képest az elfogadandó elveket a következőben állapítja meg:

1) Az állított tény valódiságának bizonyítása mind a rágalom, mind becsületsértés esetében megengedendő. A bizonyítás azonban csak cselekményre irányulhat.

2) Büntetendő cselekvény csak fenytő bírói ítélet által igazolható. — Ha a fenytő eljárás ily cselekmény miatt folyamatban van a rágalom és becsületsértés elbírálása föltűggesztendő.

3) Minden egyéb rágalmat képező cselekmény a rendes bizonyítási eszközök által bizonyítható. — Nem elégséges, hogy valami valószínűvé tétetik; az igazolás teljesen eszközözlendő. Jogereji ítélet ellen újabb bizonyításnak nincs helye.

4) Az állított tény valódiságának bizonyítása a rágalom vétségét büntetlenné teszi, de nem zárja ki a becsületsértés büntetését, amennyiben a való tények előadása mellett föntforog. — A valódiság bizonyítása a becsületsértés esetében enyhítő körülményül szolgál.

Dr. Singer Ignác véleményes indítványára e kérdésben a következőkben foglalható össze: Mondja ki a magyar jogászggyűlés, hogy a becsületsértésféle perökben az exceptio veritatis rendszerint megengedendő, vagyis, hogy a sértő állítások igazságának bizonyítása a becsületsértés és pedig ugy a rágalmazás, mint a (tények közlésében álló) szorosabb értelemben vett becsületsértés — büntethetőségét rendszerint kizárja, kivételnek csak ott lévén helye, hol a nyilatkozat az igaz tények kimondásán tartalmilag tulmenve, még megbecstelentést foglal magában; — a szoros értelemben vett azon becsületsértésnél pedig, melyek nem tartalmazzák ugyan bizonyos határozott tények közlését, hanem más erkölcsi becsé fölötti nézetek és ítéletek kimondásában állanak, melyek azonban bizonyos tényekre mint alapjukra vezethetők vissza: ezek igazságának bizonyítása a becsületsértés büntethetőségét egészen meg nem szünteti ugyan, de enyhítő körülmény hatályával bír.

Az előadó dr. Emmer Kornél nem fogadja el sem az egyik, sem a másik indítványt. Hosszasabban tárgyalja Löwét, minthogy Singeré is ugyanazon elvek körül forog. Végre a maga részéről a következő indítványt terjeszti a szakosztály elé:

„Mondja ki a jogászggyűlés, hogy becsületsértési ügyekben az igazság bizonyítása ott, hol a sértés közérdekű jellegét nem öltött magára, vagy családi körülményre vonatkozik, nem adandó hely. Minden más panszolt sértés esetében az abban foglalt tény bebizonyítása megengedendő az igaz tényen és szükségképi következményen kívül — a sértés azonban büntetendő.”

Az előadónak véleményéhez azonnal csatlakozik Boér József, kijelentvén, hogy elfogadja azt, de azon záradék hozzácsatolása mellett, hogy az elévülés esetében a bizonyítás megengedendő. Ha e záradék el nem fogadtatik, akkor indítványozza, hogy az exceptio veritatis vettessek el egészen. Ez indítványát hosszasan indokolja, és ez értelemben egy külön javaslatot terjeszt be.

Resó Ensel ugyancsak elfogadja az előadó indítványát csekély módosítással.

Kőrösi József is elfogadja az előadó véleményét. Szerinte is a becsület nem könnyen határozható meg, s így határozna meg, hogy az erkölcsi értéke az embernek. De ez érték külső és belső. Az ember belső értékét az állam nem védelmezheti, mert az nem is sérthető, de igen is sérthető a külső érték és így azt az államnak kötelessége is védeni, ezt meg is tette eddig minden állam, de nem úgy, amint kellett volna. Kiemeli, hogy a becsületsértés nem pénzbürséggel volna büntetendő, mert a becsület és pénz (szellemi és anyagi érték) egymással semmi összefüggésben nem állnak. Nálunk pénzbürséggel büntetik a becsületsértés most is, mint a rómaiaknál. — Hosszabb beszédben fejtegetve nézeteit, e körülkülönbséget tesz a becsületsértés és rágalom közt, mit az előadó nem tett. Különböztetve a becsület indítványát.

Engerth elfogadja az előadó indítványát.

Az első szakosztály elnöke előterjeszti a kitérített kérdéseket: 1) Telekkönyvileg megszerzett jog ellenében engedessék-e tényleges bírtok általi elbirtoklás és ha igen, mennyiben? Két vélemény érkezett, dr. Kovács Gyula és Zlinszky Imrétől előadó Rupp Zsigmond budai királyi törvényszéki bíró. Zlinszky véleményes indítványa röviden a következő: Miután a telekkönyvileg bejegyzett jogok elbirtoklása intézményének föntartása mellett ugyanazon indokok harszolnak, melyek az elbirtoklást általában indokolják; miután továbbá ennek föntartása a telekkönyvi rendszerrel nem ellenkezik, miután végre ezen elbirtoklás szükségessége hazai viszonyaink folytán is indokoltnak mutatkozik, mondja ki a magyar jogászggyűlés: „hogy az elbirtoklás intézményét a telekkönyvi bejegyzés tárgyát képező jogokra nézve is szükségesnek tartja, azon föltétel mellett, hogy általa harmadik személyek jóhiszeműleg szerzett jogainak sérelem ne okoztassék.”

Doctor Kovács indítványa e tárgyban oda terjed: „Hogy a telekkönyvet ingatlank s ezekre vonatkozó jogszabályok tekintetében az elbirtoklás, illetőleg a bizonyos körülmények közt és időn át folytatott vélt joggyakorlás mint jogszerzési mód továbbra is föntartandó.”

Előadó ezután előterjeszti saját nézetét, Zlinszky nézeteit nem fogadja el, Kovácsnál némely eredményben egyetért, de kiindulási pontját nem helyesli, s beszédét ezzel végzi, hogy mondja ki a jogászggyűlés, „hogy a telekkönyvi ellenében az elbirtoklás kizárandó.”

Ezután elnök fölkéri azokat, kik szólamra irattak föl magokat, hogy előadó mellett vagy ellene szólnak-e? Mellette vannak Vajkay, Sniere Gyula és Hoffmann, ellene Kovács Gyula és Zlinszky Imre. Dr. Kovács Gy. védi indítványát, szerinte az elbirtoklás a szolid, telekkönyvi bekebelezéssel összeegyeztethető, s az elbirtoklás továbbra is föntartandó.

Vajkay. Kovácsnak különösen a traditóra épített állításai ellenében azt állítja, hogy a traditio a kellő publicitással nem bír, a traditiónak jogi ereje s hatálya nincs, mindig kell bizonyos mozzanatnak hozzájárulni, hogy jogszerű erővel bírjon. A tulajdon jogot nem traditio, hanem telekkönyv útján lehet szerzési, a telekkönyv elhanyagolásával a tulajdon jog szentségén rés töretik.

Törvényjavaslat

az 1848. V. és az erdélyi 1848. törvényezikkek módosításáról és kiegészítéséről.

(Folytatás.)

50. §. Az egy napra eső községek vagy városrészek szavazási sorrendjét, és ott, hol két szavazatszedő küldöttség működik, azok fölszólalását a küldöttségek között a választási elnök teszi meg.

A sorrendet köteles az elnök mindig akként megállapítani, hogy a távolabb fekvő községek vagy városrészek választói előbb szavazzanak.

Az, hogy melyik község vagy városrész mely napon, mely sorrendben, és melyik küldöttség előtt szavaz, a szavazó helyiség előtt, valamint a község több helyein kifüggesztett hirdetményben közzé teendő.

51. §. A szavazatszedő küldöttségek az évnek április 1-től október hó 1-ig megrendelt választásoknál a meghatározott napokon reggeli 8 órától esti 6 óráig, az év többi hónapjaiban reggeli 8 órától esti 5 óráig folytonosan együtt ül, a szavazás folytatása ezen zárórán tul csak a következő esetekben engedtetik meg:

a) ha a község választói a 44. §. esetében az 1500-at meghaladják, a küldöttség az nap, a záróra után még anynyi óráig marad együtt, a hány 151 választója van a besoztott községnek az 1500 választón fölül;

b) ha az 59. §. szerint oly akadály áll be, melynek elhárítása végett az elnök a szavazást megszakítani volt kénytelen.

Ezen intézkedés által az 1848. V. törvényezikkek 33. §-nak azon rendelete, hogy a szavazás a megkezdéstől fölbenszakítás nélkül folytatandó, hatályon kívül tetetik.

52. §. Vidéki kerületben a választók községeként, s egy községbeli választók a szerint, a mint egyik, vagy másik jelölre szavaznak, külön becsatandók a szavazásra.

Minden választó csak azon nap szavazhat, mely azon község, illetőleg városrész, melyhez tartozik, a szavazásra behivatott.

Azon választók, kik szavazásra akkor nem jelentkeztek, mikor a megállapított sorrend szerint azon községesen, vagy városrészen volt a sor, az azon napra behívott választóknak leszvavazása után szavazhatnak azon esetre, ha az előbbi §-ban megállapított zár óra még el nem mult.

A zár óra után a szavazás mindenesetre berekesztetik.

Az elnök köteles gondoskodni arról, hogy a szavazásra a kitérített napon megjelent választók, akadály nélkül szavazhassanak.

53. §. A küldöttségi elnök a napi eredményt a küldöttség előtt minden nap nyilvánosan összeszámítja, azt

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. május 26.

Gabona-árak.		Vámmászánkint		Részvények.		Adva		Tartva		Magy. vasuti köles.		Adva		Tartva			
Hang.	font	forint	Befiz.	Adva	Tartva	Befiz.	Adva	Tartva	Befiz.	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	
Buza, bászági ó v. uj	83	7.55	7.70	215	Első magy. ált. biztosító-társaság	850	860	500	Első magyar serfőzde	410	415	93.75	94	131	131.50		
" " " "	85	7.80	7.85	200	Haza	—	—	200	Sertéshizláló	158	160	223.50	223.75	—	—	—	—
tiszav.	87	—	—	300	Pannonia	315	320	200	Athenaeum	245	246	850	870	30	30.25	—	—
" " " "	83	7.80	7.90	100	Pesti bizt.	48	49	500	Pesti könyvnyomda	500	510	980	982	—	—	—	—
" " " "	85	8.05	8.15	200	Hunnia	63	65	200	Egyesült magyar gőzhajó-társ.	—	—	536	538	—	—	—	—
pestm.	87	—	—	300	Unio	175	178	500	Ganzféle vasöntőde	285	290	198	198.50	—	—	—	—
" " " "	83	7.75	7.85	200	Pesti közuti vaspálya	275	276	200	Gschwind-féle szeszgyár	208	210	2092	2097	—	—	—	—
" " " "	85	8	8.15	200	Budai	98	100	200	Börgyár	60	65	200	201.50	—	—	—	—
fehért.	87	—	—	200	Budai hegyipálya	59	60	200	Gyapjmosóda	100	102	415	418	—	—	—	—
" " " "	83	7.85	7.95	80	Munizipális hitelintézet	24.50	25	100	Salgó-tarjáni kőszénbánya	92	94	319	320	—	—	—	—
" " " "	85	8.10	8.20	85	Angol-magyar bank	32.50	32.75	200	Schlick-féle vasöntőde	157	158	139	139.50	—	—	—	—
bácskai	87	—	—	166	Magyar általános hitelbank	147.75	148	200	Sóskúti kőbánya	100	110	211.50	212	—	—	—	—
" " " "	8	—	—	200	Franco-magyar bank	58	59	500	Első magyar szeszfinomító	150	155	95	95.50	—	—	—	—
" " " "	85	—	—	100	Magyar általános földhitel-társ.	56.75	57	200	Alagut	77	79	83.50	84	—	—	—	—
				70	Pesti egyleti bank	—	—					90.70	90.85	—	—	—	—
				50	Takarék- és hitelegylet	45.75	46					82.75	83	—	—	—	—
				100	Buda-6-budai népbank	30	30.25					94.50	94.50	—	—	—	—
				200	Iparbank	46	46.50					82.50	83	—	—	—	—
				200	Budai kereskedelmi és iparbank	180	185					80.50	81	—	—	—	—
				500	Pesti kereskedelmi bank	740	745					138	138.75	—	—	—	—
				200	Pesti iparbank	390	400					109.40	109.60	—	—	—	—
				100	Budapesti kézművesbank	57	58					64	64	—	—	—	—
				50	Hivatalnok. hitelegylete I. em.	41	41.50					159.25	159.75	—	—	—	—
				80	Kisbirtokos. hitelintézete	—	—					26.50	27	—	—	—	—
				100	Országos közp. takarékp. 5%	72.50	73.50					90	90.50	—	—	—	—
				1000	Pesti hazai	2240	2250					12	13	—	—	—	—
				100	Budapesti fővárosi	150	151					24.25	24.75	—	—	—	—
				100	Kőbányai takarékpénztár	—	—					23.50	24	—	—	—	—
				100	Külvárosi tanárképzőtár	56	57					12	12.50	—	—	—	—
				40	Szentendrei takarékpénztár	37	38					30	31	—	—	—	—
				60	Ujpesti takarékpénztár	40	41					22	23	—	—	—	—
				500	Arpádmalom	38	40					53	55	—	—	—	—
				500	Blümféle	35	37					—	—	—	—	—	—
				500	Concordia	270	275					—	—	—	—	—	—
				200	Erzsébet	112	114					—	—	—	—	—	—
				160	Luitz	132	134					—	—	—	—	—	—
				200	Molnárok és sütők	244	245					—	—	—	—	—	—
				500	Hengermalom	780	790					—	—	—	—	—	—
				300	Victoria	100	105					—	—	—	—	—	—
				100	Első budapesti	700	705					—	—	—	—	—	—
				100	Budai gyárndvar	14	15					—	—	—	—	—	—
				1000	Pannonia	415	425					—	—	—	—	—	—

A vidék hölgyei

gyakran zavarban vannak, midőn izlésük szerint akarnak öltözni s közvetlen környezetükben nem találva e céljuk megfelelő anyagokat, a fővárosból kívánnák szükségleteiket fedezni, de e szándékról — megbízható czég ismeretének hiányában — az izlés, divat s anyagi előny rovására, többnyire kénytelenek lemondani. — Ezen kellemetlenség igen könnyen elkerülhető, ha a t. cz. vidéki hölgyek minden, a női toilette s a házi szükséglet körébe tartozó kelmét, vásznat, szövetet sat. bizalommal csak

Hamburger Adolf

Budapest IV., uri-utcza 1-ső szám alatti
hölgydivatáru-raktárából

rendelnek meg.

Fennebbi czégem, fennállása óta folytonosan oda működött és működik, hogy azon hölgyeket, kiket lakhelyük távolsága a fővárosbani személyes bevásárlásban gátol, a legszigorúbb becsületesség s pontosság szemmel tartása, s a legmérsékeltebb árak mellett, ellássa mindazon szükségletekkel, melyeket a jó izlés s divat mindenütt megkövetel.

Vidéki t. cz. állandó vásárlóim ezerekre menő száma eléggé tanuskodik arról, hogy ezen üzletirányom minden tekintetben kielégítően sikerül megfelelnem.

A t. hölgyek általános tájékozásul szolgáljon a következő kivonati

Á R J E G Y Z É K:

Női ruhakelmék, legdúsabb választékban, rőfönként 30, 40, 50 kr. — frt 1.	Fonál- és sziléziai vásznak, 30 rőfösek, végenként frt 8, 9, 10-12.
Mosó-ruhakelmék, perkal- s batisztban rőfönként 25, 30, 35-40 kr.	Crease- és bőrvásznak, fehérítettek, 30 rőfösek, végenként frt 10, 12, 14-15.
Posztó-, flanel- és ripsz-gyapjukelmék, rőfönként frt 1, 1.50, 2-2.50 kr.	Rumburgi vásznak, legfinomabbak, 30 rőfösek, végenként frt 15, 18-20.
Selyemszövetek, tafota, Faille s Grosgrain, rőfönként frt 1.50, 2, 2.50-3.	Iróni és hollandi vásznak, 50 rőfösek, végenként frt 20, 22, 25-30.
Selyemgázir-, Illusion- s báli ruha-szövetek, rőfönként 60, 80 kr, frt 1-1.50.	Rumburgi vásznak, kezfónaliból, 54 rőfösek, végenként frt 25, 30, 40-50.
Pompadour Cachemirok, reggeli pongyolakra, rőfönként 80 kr. frt 1-1.20.	Len- s patent-csinvatok, fehérek, 30 rőfösek, végenként frt 10, 12-15.
Angol bársonyok, feketék s színesek, rőfönként frt 1, 1.50, 2-2.50.	Czernakanavászkok, agyнемűekre, 30 rőfösek, végenként frt 8, 10, 12-15.
Selyembársonyok, minden színben, rőfönként frt 3, 4, 5-10.	Nanking, agyнемűekre, sarga és fehér színű, rőfönként 30, 40, 45-50 kr.
Ruhaparketok, színesek s mintázottak, rőfönként 30, 35, 40-50 kr.	Chiffonok, fehéreműekre, (1 vég körülbelül 70 rőf.) rőfönként 25, 30, 35-40 kr.
Gyászkelmek, lustre-, cachemir-, terno- stb. szövetekben, bármely árban.	Lepedővásznak, 1/2 és 3/4 szélesek, rőfönként frt 1, 1.20, 1.50-1.80 kr.
Lőszőr-, berlini gyapjú- s moir-alszoknyák, (juponok) darabonként frt 3, 5, 6-8.	Pikét és bordás parketok, fehérek, rőfönként 40, 50, 60, 70 kr.
Hölgykalapok, fejkötők s baslikok, darabonként frt 3, 5, 8-10.	Derekalj- s butor-csinvatok, színesek, rőfönként 80 kr, frt 1, 1.20-1.50.
Beduinok és burkolók, (legújabb divatezikk) darabonként frt 10, 12, 15-20.	Asztali- s kávéabroszkok, színesek, minden nagyságban, darabonként frt 3, 4, 5-6.
Nagy kendők, Longshawlok és Plaidek, darabonként frt 6, 8, 10-15.	Len asztal- és törülköző-kendők, tuezatonként frt 6, 8, 10-12.
Recezkendők, berlini gyapjuból, darabonként frt 2, 3, 4-5.	Csemeye-asztalkendők, bármely színben, tuezatonként frt 2.50, 3-4.
Gyapjukendők, kiesinyek s félnagyok, darabonként frt 1, 1.50, 2-3.	Csipekfüggönyök, páronként frt 8, 10-15, rőfönként 50, 75 kr, frt 1.
Selymekendők, minden színben, darabonként frt 2, 2.50, 3-4.	Butor-ripszek és cretonok, színesek, rőfönként 50, 80 kr, frt 1, 1.50-2.
Echarpe-ok s broche-kendők, gyapjú és selyemből, darabonként 50, 80 kr, frt 1-2.	Mollok, erpe-lissek és tarlatánok, végenként frt 4, 5, 6, 8-10.
Moli Fichu-k, csipkével vagy himzeitek, darabonként frt 1, 1.50, 2-3.	Organtínok, fehérek és színesek, végenként frt 1, 1.20, 1.50, 2.
Agy- s asztalterítők, bármely szín- és minőségben, darabonként frt 5, 6, 8-10.	Len-zsebkendők, fehérek és színesek, tuezatonként frt 2, 3, 4, 6-8.
Nap- és eső-ernyők, nenkülönbön legyezők minden árban.	Füzderekak, hölgyek számára, derekbőség szerint, darabonként frt 3, 4, 5-6.

Fehérneműek, urak, hölgyek és gyermekek számára, a legjobb minőségben, dus választékban s rendkívül jutányos áron.

Hölgyruhák, bármely kívánt kelméből, választékosan, haladéktalanul s legolcsóbban, a legújabb divat szerint készíttetnek el.

Megrendelések s bármilyen levélbeli megbízások, minden, habár itt nem jegyzett cikre, a legcsekélyebbtől a legmagasb értékűig, az árösszeg postai utánvétele vagy előleges beküldése mellett — csomagolási díj felszámítása nélkül — a legnagyobb figyelemmel haladéktalanul eszközöltetnek.

Minden eshetőleg meg nem felelő áru visszavétetik s legkészségesebben becséréltetik.

Levélbeli kívánatra minták, a rőfár s kelmeszélesség pontos megjelölésével, bárhova ingyen s bérmentve küldetnek.

Ingyenmelléletek adatnak:

minden megrendeléshez:	10-25 frtig egy elegans legyező.	aránylagos árengedményül.
	25-50 frtig egy berlini gyapjukendő.	
	50-100 frtig egy szép kelmeruha.	

